

การปฏิรูปการศึกษาอย่าทำแบบปะผุ...ต้องปรับทั้งระบบ

นำเสนอเมื่อ : 24 มี.ค. 2558

ดังนั้นเพื่อให้ทุกฝ่ายมองเห็นภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนเองจึงได้ลองวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ

ประเทศที่พัฒนาเจริญรุ่งเรืองได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมอยู่อย่างมีความสุข สมานฉันท์ ก็ด้วยคนในชาติมีคุณภาพทั้งด้านวินัย ความรับผิดชอบ และยังนำหลักประชาธิปไตยมาใช้กับวิถีชีวิตประจำวัน

การที่ทุกคนมีคุณลักษณะเช่นนี้ได้ก็เกิดจากการศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนามนุษย์บรรลุเป้าหมายตามที่ชาติต้องการ แต่สำหรับประเทศไทยแล้วหากพูดถึงเรื่องคุณภาพการศึกษาและคุณภาพคนในชาติ ดูเหมือนยังจะไล่หลังเขาอยู่ไม่น้อย แม้จะทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากมาใช้ในการศึกษา สาเหตุที่มาเป็นเพราะอะไรคงไม่ต้องนำมาสุทธยายเพราะจีไปที่ตรงไหนก็เจอปัญหาตรงนั้น หากเป็นรถยนต์เครื่องก็รวนไปทั้งระบบแล้ว

วิธีการแก้ปัญหาคงจะมัวมาคิดแค่ว่าหาวิธีใหม่ให้ดูใ้ใจใ้ใจแต่เปลืองภายนอกคงไม่ได้ ตอนนี้มีวิธีการเดียวคือต้องยกเครื่องกันใหม่ด้วยการให้ทุกฝ่ายเห็นภาพรวมทั้งอุปสรรคปัญหาในทุกปัจจัยที่ผ่านมา และร่วมกันคิดหาแนวทางพัฒนาที่จะทำให้เกิดเห็นผลในอนาคตทั้งระบบ เพราะหากมัวต่างคิดต่างทำอยู่เช่นนี้ ผลที่เกิดก็คงไม่ต่างไปจากการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่ผ่าน ๆ มาอย่างแน่นอน

ดังนั้นเพื่อให้ทุกฝ่ายมองเห็นภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนเองจึงได้ลองวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ จนได้โมเดลตามภาพ

ซึ่งโมเดลนี้น่าจะทำให้ทุกฝ่ายมองเห็นข้างทั้งตัวเหมือนกันก่อนแล้วค่อยมารวมกันพิจารณาแต่ละส่วนหรือปัจจัยว่ามีจุดเด่น จุดด้อยตรงไหน จะแก้ปัญหาหรือพัฒนากันอย่างใดคุณภาพถึงจะเกิดขึ้น สำหรับผู้เขียนเองมีข้อเสนอแต่ละปัจจัยคือ

ต้องมุ่งไปที่ผู้เรียนเป็นอันดับแรกกว่าทำอะไรถึงจะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาให้เขาเหล่านั้นเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นอนาคตของชาติที่มีคุณภาพตามที่ประเทศชาติต้องการทั้งด้านคุณภาพชีวิตบนพื้นฐานความพอเพียง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นพลเมืองที่ดี และรักในชาติ ศาสน กษัตริย์

มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพที่สุจริตตามศักยภาพที่มีอยู่

ซึ่งเป้าหมายที่ว่านี้หากต้องการเห็นผลสำเร็จภายในปีหรือสองปีคงเป็นไปได้ยากยกเว้นแต่จะคิดกันอยู่แค่ผลคะแนนจากการสอบข้อสอบที่ให้ความสำคัญกันอยู่ขณะนี้เท่านั้นก็อาจเพิ่มขึ้นได้ด้วยสารพัดวิธีการที่จะทำให้ได้ผลนั้นประโยชน์คงเกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มเรียนเก่งที่สามารถอยู่รอดจากการเรียนรู้อย่างสามัญจนออกไปประกอบอาชีพตามสาขาที่ศึกษามาได้ แต่เด็กระดับรากหญ้าอีกกว่า 70 เปอร์เซ็นต์แล้วสิ่งที่ต้องได้รับการศึกษาคือคุณภาพชีวิตตามที่ใดกล่าวนมา เป้าหมายความสำเร็จที่ว่านี้จึงต้องมองไปข้างหน้าอีก 10-15 ปี เป็นอย่างน้อยถ้าเราถึงจะเห็นผู้ใหญ่ในชาติเกิดคุณลักษณะที่ต้องการนี้ได้

ซึ่งคุณลักษณะคนไทยในอนาคตที่ว่านี้ผู้เขียนเองเห็นว่าควรมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะการเป็นพลเมืองดี เช่น ทักษะการเรียนรู้ ต้องเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่เรียนรู้ ไซเทคโนโลยีเกิดคุณค่ากับการเรียนรู้และดำเนินชีวิต และพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพที่มีอยู่

ทักษะอาชีพ

ต้องเป็นผู้ที่สามารถสร้างอาชีพที่สุจริตได้ตามความถนัดสามารถพัฒนางานเกิดมูลค่าเพิ่มอยู่ตลอดเวลาบนพื้นฐานความพอเพียงและดำรงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรของชาติโดยเฉพาะแหล่งผลิตอาหารโลกที่ประเทศไทยมีอยู่ ด้านทักษะชีวิต ต้องเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง จิตใจแจ่มใส มีสุนทรียภาพ มีความปลอดภัยในชีวิต คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สุดท้ายคือ ทักษะการเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักชาติ ศาสน กษัตริย์ เป็นต้น

หากคนไทยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะเช่นนี้ได้ นอกจากคนไทยจะมีวิถีชีวิตที่มีความสุขแล้ว ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้แน่ ไม่ใช่มีมาหวงกันแต่วิชาการศึกษา เพราะหากเด็กมีวินัย มีความรับผิดชอบแล้ว การเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข คงเกิดตามมา โดยปัจจัยที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ก็ขึ้นอยู่กับหลักสูตร ครูผู้สอน และวิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทั้ง 3 ส่วนที่ว่ามานี้ที่ผ่านมามีจุดด้อยอยู่มากมายจึงต้องมาคิดใหม่ทำใหม่ เช่น หลักสูตร ต้องปรับให้สอดคล้องกับคุณลักษณะคนไทยที่ต้องการเห็นและต้องเป็นหลักสูตรที่ถูกนำไปใช้จริง โดยมีหน่วยงานโดยตรงจัดทำหลักสูตรแกนกลางให้เหมาะสมกับการพัฒนาแต่ละช่วงชั้น พร้อมคู่มือครู หนังสือเรียนแห่งชาติ ส่วนท้องถิ่นสามารถเพิ่มเติมหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทได้

ด้านครู ต้องสร้างครูก่อนอาชีพมาพัฒนาเด็ก จึงต้องมีหน่วยผลิตและพัฒนาครูโดยตรง โดยเฉพาะการพัฒนาจะต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ไม่ใช่จบการศึกษาแล้วก็จบเลย ความรู้จึงอยู่ที่เดิมตามวิทยาการสมัยใหม่ไม่ทัน

ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้จะต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่ปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ภายนอกมากมายเพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ใช่รอครูจะสอนอย่างไรก็ได้ขอแค่ให้เด็กเข้ามหาวิทยาลัยได้ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว หากคิดกันได้แค่นี้ประเทศก็คงอยู่แค่นี้เป็นแน่

ส่วนต่อมาก็เป็นปัจจัยที่จะเอื้อให้การพัฒนาผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การสร้างเครือข่ายการพัฒนาระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ

มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีการวิจัย คิดค้นหาสื่อ นวัตกรรม คู่มือครู ตำราเรียน ที่เป็นแกนหลักในการเรียนรู้ รวมถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละบริบท

มีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ที่สะท้อนถึงผลดำเนินการที่แท้จริง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ไขและพัฒนามากกว่าการจับผิดหรือแข่งขัน

ซึ่งกระบวนการพัฒนาจากปัจจัยต่าง ๆ ตามที่กล่าวมานั้น หากยังปล่อยให้อิสระต่างฝ่ายต่างคิดต่างทำ หรือขาดมาตรการให้คุณให้โทษกับผู้รับผิดชอบของการปฏิบัติงานแต่ละส่วนแล้ว แม้จะปฏิรูพอ่างไรความสำเร็จคงเกิดขึ้นยาก

ส่วนนี้จึงต้องมีมาตรการหรือกฎหมายกำหนดให้ชัดไปเลยว่าทุกรัฐบาลจะต้องจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ โดยยึดโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจชาติที่กำหนดไว้ หากไม่ดำเนินการก็ถือว่าผิดกฎหมายมีบทลงโทษ ส่วนผู้ปฏิบัติทุกภาคส่วนก็จะต้องมีมาตรการเช่นนี้ด้วยเช่นกันเพื่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

จากโมเดลที่นำมาเสนอนี้คงไม่ใช่ว่าจะถูกต้องทั้งหมดหรือเป็นเรื่องใหม่ เพียงแต่ต้องการนำเสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบให้ทุกฝ่ายมองเห็นภาพชัดเจนขึ้น ส่วนในรายละเอียดคิดว่าจะบูรณาการร่วมกันพัฒนาอย่างไรก็ดีกว่ากันไป เพราะไม่ยากเห็นการปฏิรูปการศึกษาของไทยต้องวนเวียนอยู่ในวัฏจักรเดิมแบบต่างคนต่างคิด โดยไม่มองเป้าหมายจากผู้เรียนเป็นหลัก เมื่อคุณภาพการศึกษาดกดำก็โทษกันไปมา อย่างไรก็ตามการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้หวังว่าผู้มีอำนาจและผู้รับผิดชอบทั้งหลายจะให้ความสำคัญอย่างจริงจังและท้ออย่างตรงจุด เพราะหากมีวาทะทางติดกับดักอยู่กับการแก้ปัญหาदानอื่น ๆ แล้วยปล่อยให้คนในชาติขาดคุณภาพ ในที่สุดทุกอย่างก็ล้มเหลวติดอยู่กับวังวนเหมือนเช่นเคย.

กลิ่น สระทองเนียม

ที่มา [เดลินิวส์](#) วันอังคาร 24 มีนาคม 2558